

KNEKTBACKEN

Arkeologisk förundersökning inom fastigheten Knektbacken i anslutning till fornlämningarna 132:1, 133:1 och 133:2, Svedvi socken, Hallstahammars kommun, Västmanlands län, Västmanland

Arkeologisk förundersökning

Rapporter från Arkeologikonsult 2016:3008

JOHAN KLANGE

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Gravfältet 132:2 i krönläget ovanför undersökningsområdet, foto från SV.

ALLMÄNT KARTMATERIAL: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003

© Arkeologikonsult 2016

Detta verk är licensierat under en Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens. Licens texten finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv> eller genom att skriva till Creative Commons, 543 Howard Street, 5th Floor, San Francisco, California, 94105, USA.

KNEKTBACKEN

Arkeologisk förundersökning inom fastigheten Knektbacken i anslutning till fornlämningarna 132:1, 133:1 och 133:2, Svedvi socken, Hallstahammars kommun, Västmanlands län, Västmanland

JOHAN KLANGE

Arkeologisk förundersökning

Rapporter från Arkeologikonsult 2016:3008

SAMMANFATTNING

Under april 2016 utförde Arkeologikonsult en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Knektbacken, Svedvi socken, Hallstahammars kommun, Västmanlands län. Anledningen till att förundersökningen utfördes var att kommunen planerar att detaljplanlägga Knektbacken i vars anslutning fornlämningarna 132:1, 133:1 och 133:2 ligger, vilka utgörs av ett gravfält av yngre järnålderskaraktär, en stensättning och en boplatslämning.

Vid den arkeologiska förundersökningen påträffades två nya arkeologiska objekt (A, B) vilka båda utgörs av fornlämningar. Objekt A utgjordes av ett mindre härdområde i anslutning till gravfältet 132:1. Objekt B utgjordes av en ensamliggande härd, vilken är slutundersökt och borttagen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	4
INLEDNING	7
SYFTE	7
TOPOGRAFI, FORNLÄMNINGSMILJÖ OCH TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR	8
METOD OCH GENOMFÖRANDE	10
RESULTAT	11
Lämningar efter den tidiga 1900-tals bebyggelsen	11
Objekt A	12
Objekt B	12
Fynd	13
Dateringar	13
UTVÄRDERING OCH DISKUSSION	14
REFERENSER	15
Lantmäterimyndighetens arkiv	15
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	16
BILAGOR	17
Bilaga 1. Karta med samtliga schakt och kontexter	17
Bilaga 2. Schakttabell	20
Bilaga 3. Kontexttabell	21
Bilaga 4. Fyndtabell	24
Bilaga 5. Arkeobotanisk rapport	25
Bilaga 6. ¹⁴ C-analys	26

INLEDNING

Med anledning av att Hallstahammars kommun planerar att detaljplanlägga fastigheten Knektbacken i Svedvi socken, Hallstahammars kommun, Västmanland, utförde Arkeologikonsult under april 2016 en arkeologisk förundersökning (figur 1). Förundersökningen utfördes på grund av att detaljplaneområdet ligger i anslutning till fornlämningarna

132:1, 133:1 och 133:2 som utgörs av ett gravfält av yngre järnålderskaraktär, enstensättning och en boplatlämning. Uppdragsgivare var Hallstahammars kommun och undersökningen utfördes efter beslut av Länsstyrelsen i Västmanlands län (Dnr: 431-6274-16).

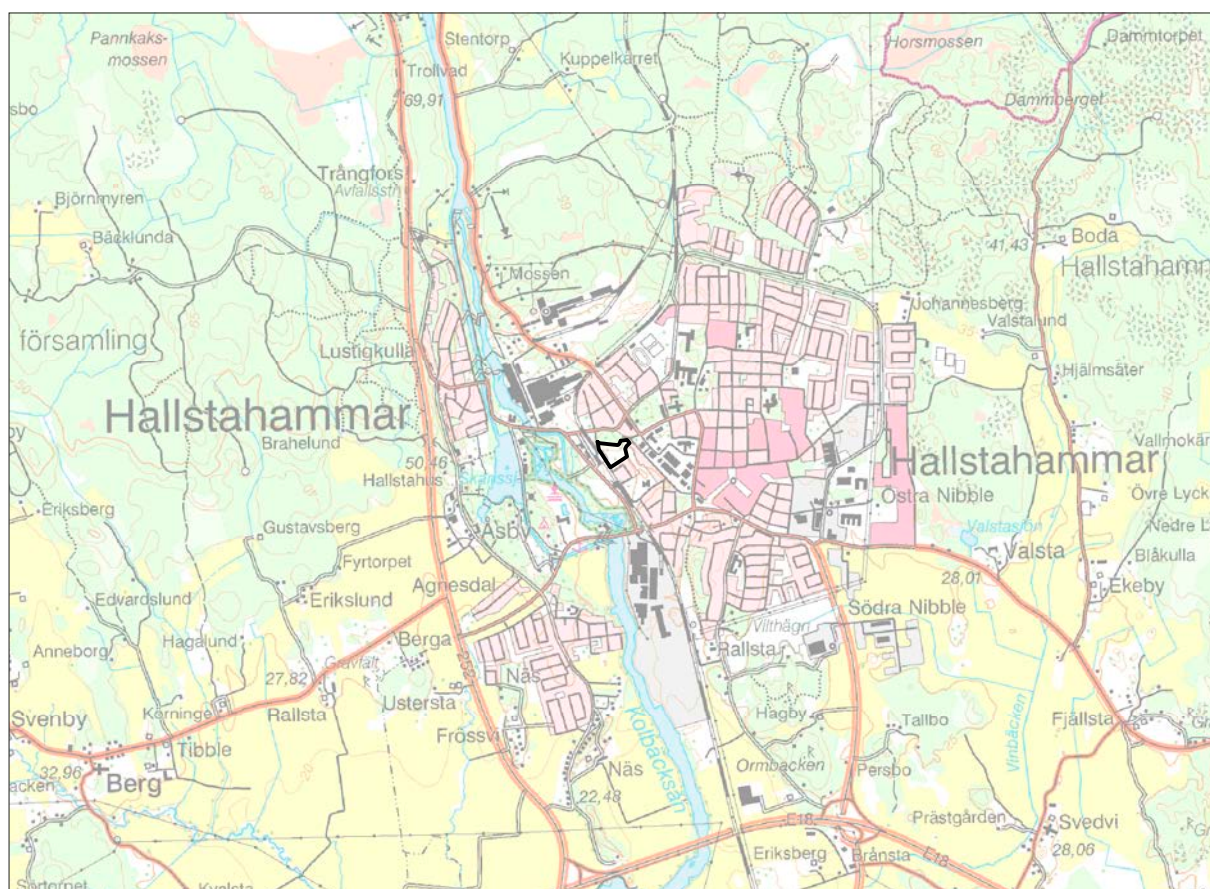
SYFTE

Syftet med förundersökningen var enligt länsstyrelsens kravspecifikation att avgränsa de befintliga fornlämningarna som ligger i anslutning till undersökningsområdet samt utreda ifall fornlämning fanns inom andra delar av undersökningsområdet samt avgränsa dessa ifall sådana påträffades.

För att uppnå detta skulle förundersökningen delas in i två steg där det första innebar att sökschakt skulle upptas inom hela undersökningsområdet och

där det andra steget skulle avgränsa de befintliga fornlämningarna samt eventuella nya fornlämningar som påträffats under det första steget av förundersökningen.

Vidare skulle förundersökningen ge Länsstyrelsen ett beslutsunderlag inför prövning om tillstånd till ingrepp i fornlämning. Till sist skulle resultaten även kunna användas för kommunens vidare planering.

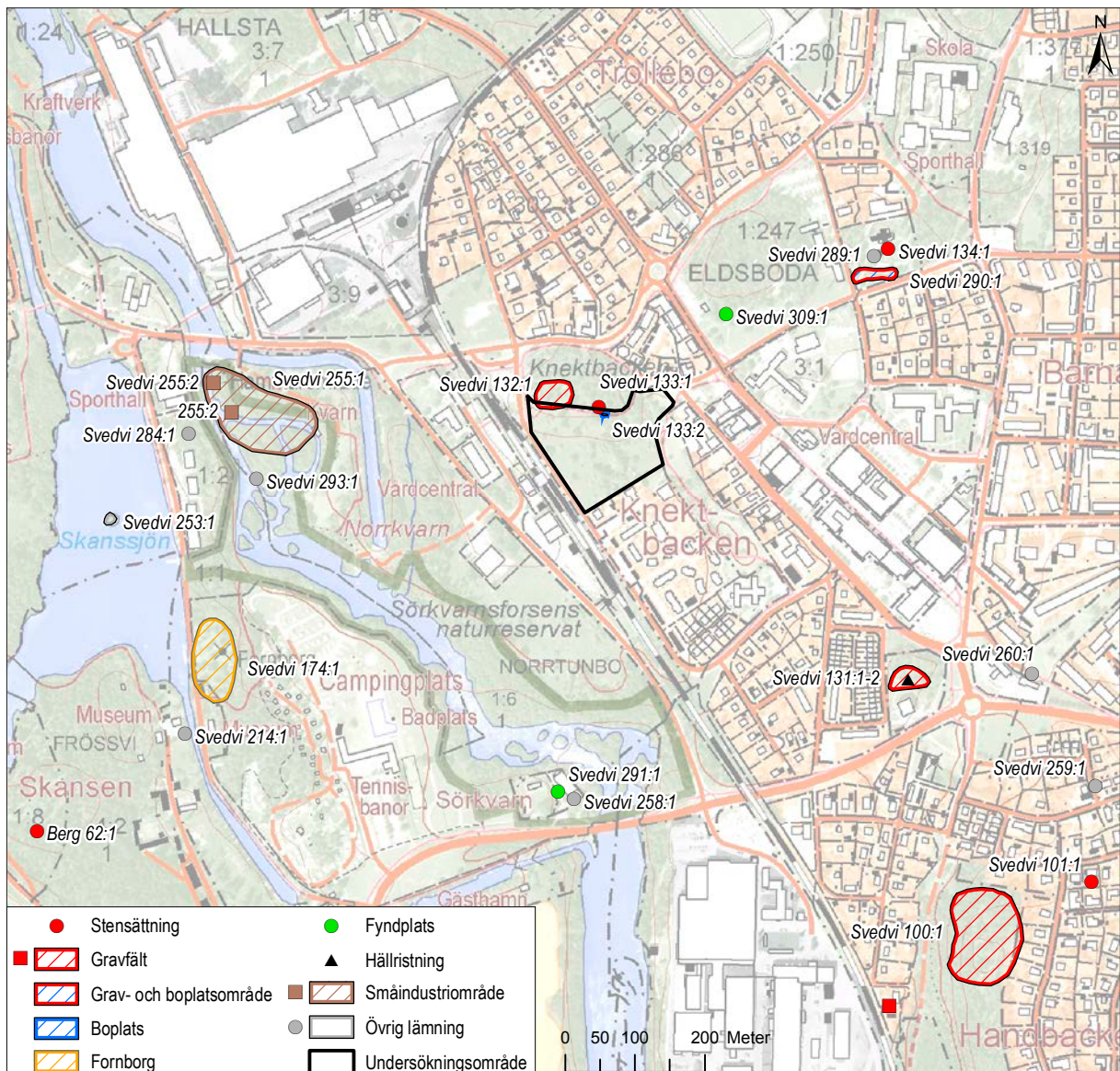

Figur 1. Förundersökningsområdet markerat på Terrängkartan. Skala 1:50 000.

TOPOGRAFI, FORNLÄMNINGS- MILJÖ OCH TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR

Förundersökningsområdet ligger på och nedanför en sydsluttning i den västra delen av centrala Hallstahammar i ett böljande slättlandskap strax söder om skogsgränsen. Det dominerande i närområdets landskap utgörs av den nordsydligt löpande Kolbäcksån respektive Kolbäcksåsen. I höjd med Hallstahammar ligger strida fornar vilket gjorde platsen lämplig för anläggandet av en hammare och tillhörande bruk under 1600-talet. Vilket fått till följd att landskapet kraftigt har förändrats med anläggandet av kanaler och den konstgjorda sjön Skanssjön.

I direkt anslutning till förundersökningsområdet ligger fornlämningarna 132:1, 133:1 samt 133:2. Den första av dessa utgörs av ett gravfält (132:1) av yngre järnålderskaraktär liggande i sluttningen ovan förundersökningsområdet. De andra två påträffades vid en antikvarisk kontroll år 2000 och består av en ensamliggande rund stensättning (133:1) som troligen utgjort en del av det tidigare nämnda gravfältet samt en boplatzlämning (133:2) bestående av ett stolphål, en grop samt två härdar alternativt brandgravar. Boplatzlämningen dokumenterades endast

Figur 2. Förundersökningsområdet samt närliggande fornlämningar markerade på Fastighetskartan. Skala 1:10 000.

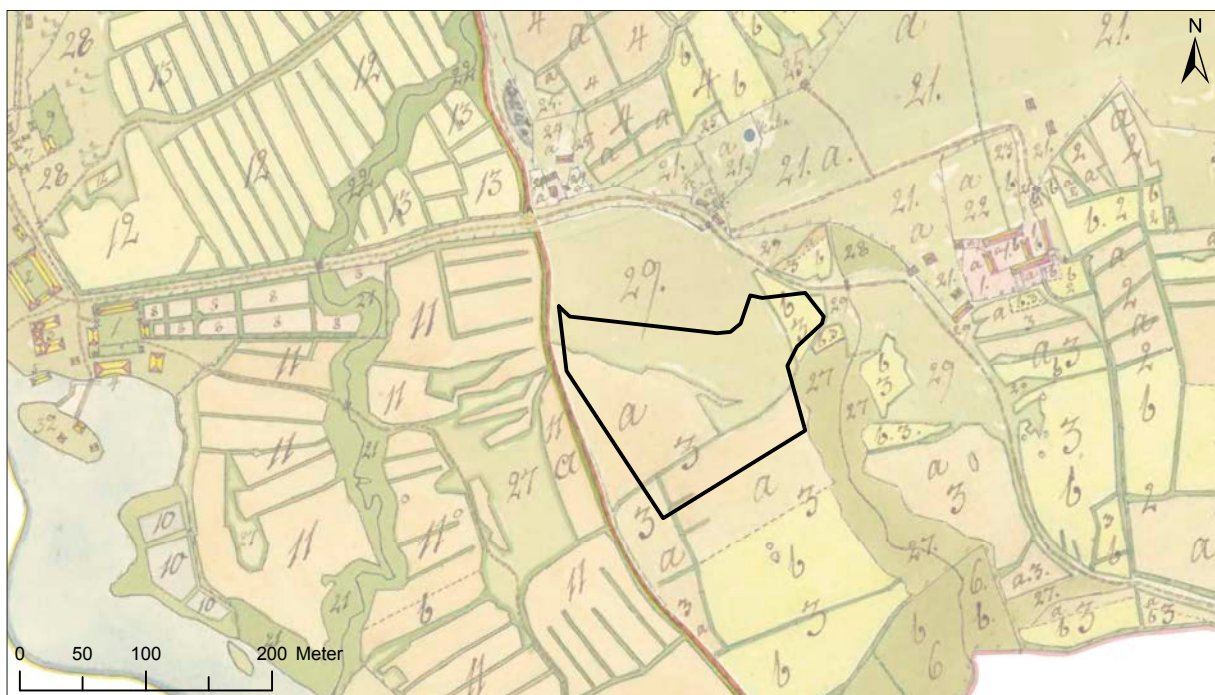
översiktligt och inga dateringar gjordes vartefter en el-ledning placerades ovanpå lämningarna (Wikborg 2000).

Närområdet kring förundersökningsområdet utgörs av en rik fornlämningsmiljö med lämningar från bronsåldern och järnålder, men även från stenålder och tidigmodern tid. Bronsåldersindikationerna utgörs av skärvstenshögar, älvkvarnsförekomster samt betydande mängder lösfynd av bronsföremål. Järnåldersindikationerna utgör den största delen av de omkringliggande fornlämningarna. De består av gravfält, vilka främst har en yngre järnålderskaraktär, men som i ett fall utgörs av ett gravfält som även innehåller gravar från äldre järnålder (Svedvi 100:1)

Därtill finns det i närområdet ortnamn innehållande *sta*, *tuna* eller *vi*, vilka samtliga är järnåldersindikerande. Sammantaget uppvisar närområdet på lämningar som bör indikera en centralbygd under både bronsåldern och järnåldern inom vilken det bör finnas substantiella boplatslämningar (Ståhl 1985).

På 1778 års karta betecknas området som backar och låg då i ett uppodlat landskap i mellan bruket Hallstahammars ägor och Eldsbacka ägor (figur 3).

Till sist har stora delar av förundersökningsområdet har varit täckt av modern villabebyggelse inom vilken bland annat vilken anlades under början av 1900-talet och stod fram till 1980-talet (figur 4).

Figur 3. 1778 års karta över Eldsbo samt 1764 års karta över Hallsta med förundersökningsområdet markerat. Undersökningsområdet består av åkermark (i beige) och backar (i grönt). Skala 1:6 000.

Figur 4. Den rivna 1900-talsbebyggelsen inom undersökningsområdet, foto från sydväst.

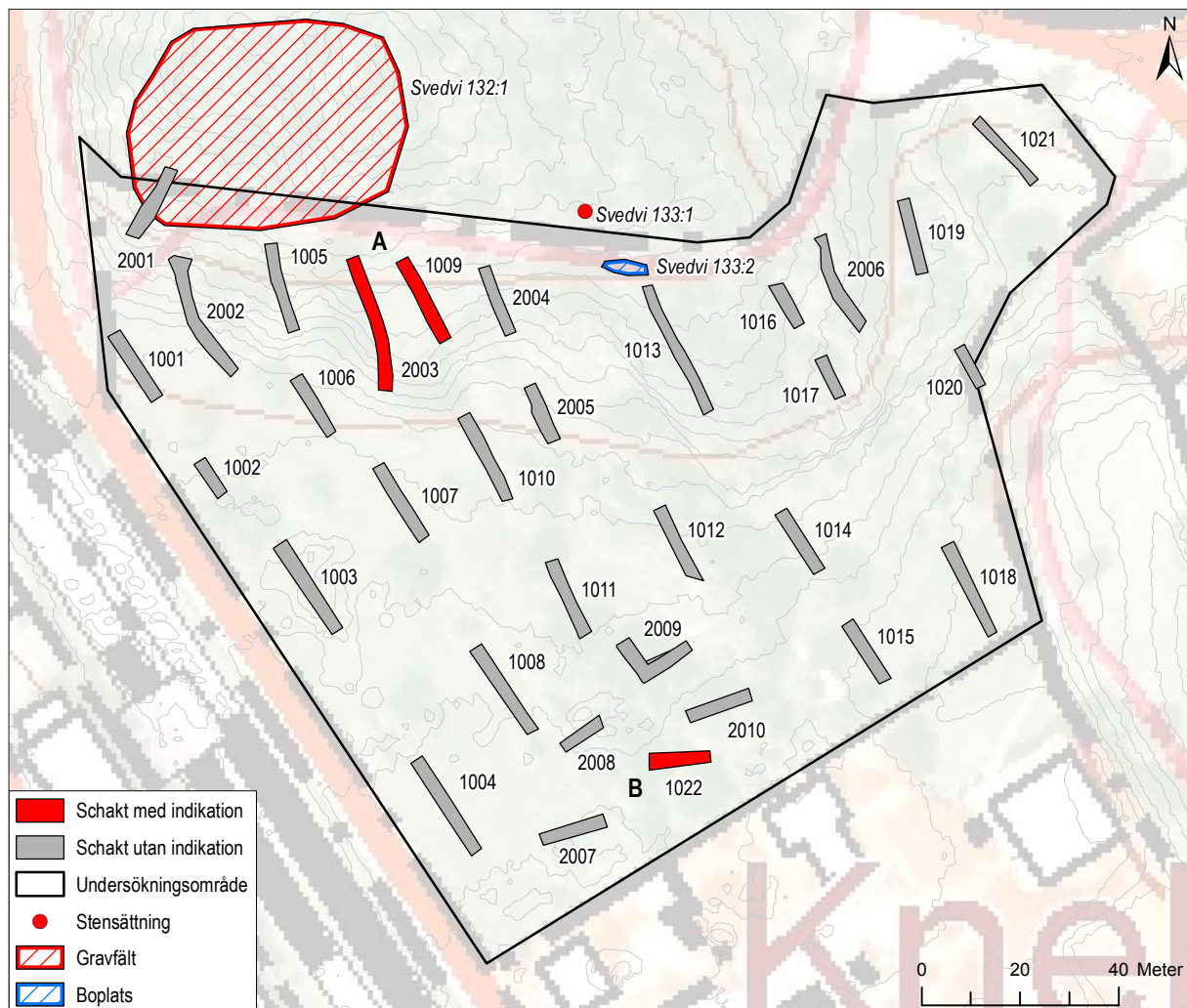
METOD OCH GENOMFÖRANDE

Den arkeologiska förundersökningen utfördes av 2 arkeologer under 6 dagar mellan den 18 april och den 26 april 2016, i två steg där **steg 1** innebar att schakt togs upp inom hela undersökningsområdet och där **steg 2** innebar en förtätning genom upptagande av schakt i anslutning till befintliga fornlämningar eller i områden där nya arkeologiska objekt påträffats vid steg 1 av förundersökningen.

Totalt upptogs 32 schakt under förundersökningen varav 22 (schakt 1001–1022) togs upp i samband med **steg 1** och de resterande 10 (schakt 2001–2010) togs upp i samband med **steg 2**. Schakten som togs upp var 3 meter breda samt mellan 10 och 20 meter långa samt täckte en yta på 1600 m² vilket utgjorde 7,4% av det totala undersökningsområdet (figur 5).

Samtliga påträffade lämningar i schakten undersöktes till 50 % och de lämningar som därefter inte avfärdats som varandes moderna undersöktes till 100 % och provtogs.

Samtliga schakt, anläggningar, prover och fynd mättes in, fotograferades samt beskrevs i text. För schaktningen användes en traktorgrävmaskin med rotortilt samt plan och kabelskopa och för inmätningen användes en nätverks RTK-GPS som har en standardavvikelse på 3 cm i öppen terräng. All dokumentation registrerades i dokumentationssystemet SiteWorks varifrån data sedan kan exporteras till ArcGIS samt tas ut i tabellform.

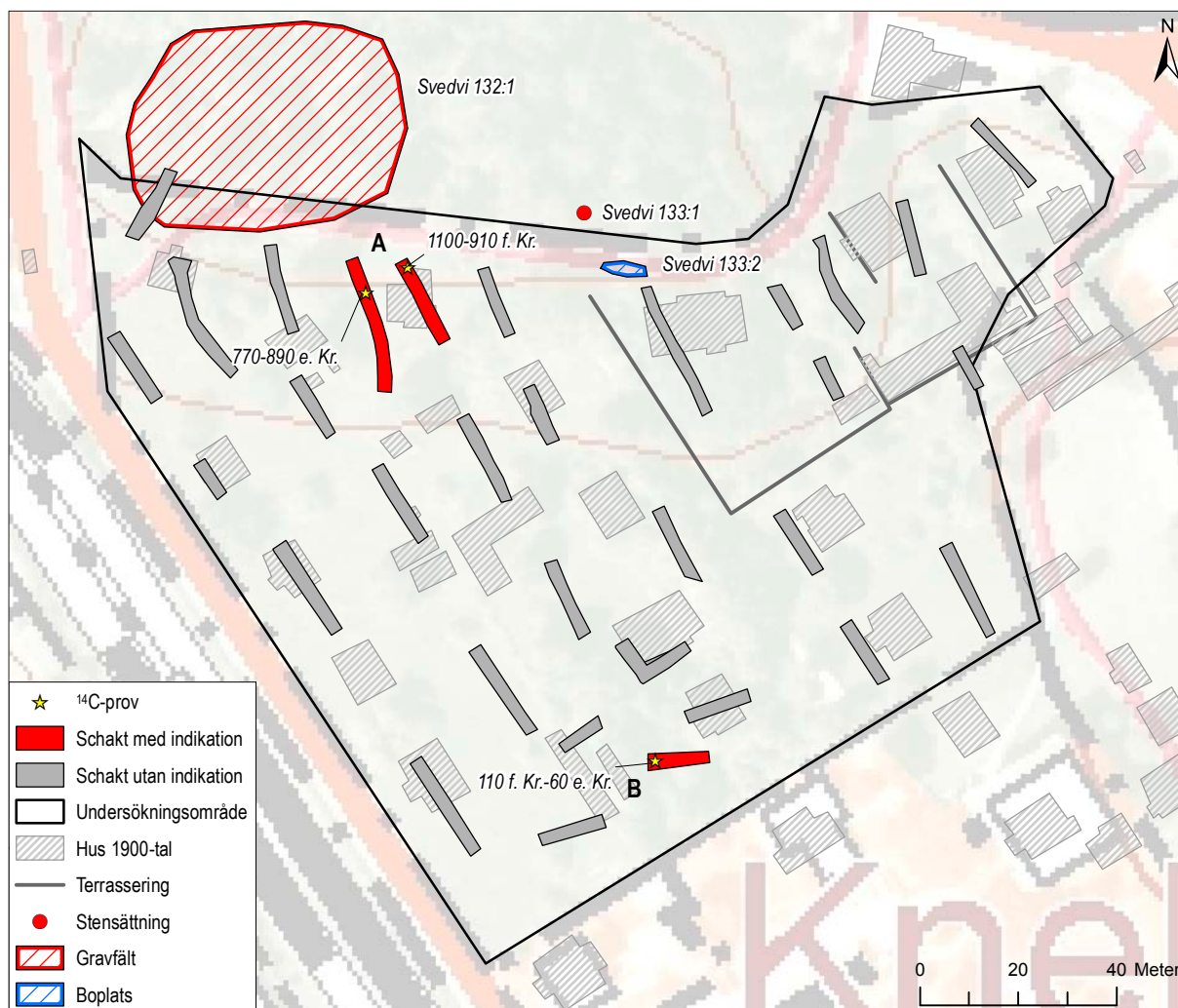
Figur 5. Schakt markerade på Fastighetskartan. Skala 1:1 500.

RESULTAT

I tre av schakten påträffades anläggningar som utgör fornlämningar vilka tillhör två arkeologiska objekt (A, B) (figur 4). Vidare visade förundersökningen på att stora delar av undersökningsytan är störd av markberedningar och ledningsdragningar från anläggandet av villabebyggelsen i området under 1900-talet. Gällande de befintliga fornlämningarna påträffades ingen förlängning nedåt i sluttningen från vare sig gravfältet 132:1 eller den ensamliggande stensättningen 133:1. Gällande boplatzlämningen 133:2 kunde den inte tas fram då den täcks av en el-ledning men i de schakt som placerades i närheten av denna påträffades stora mängder raseringsmassor innehållande kol, sot och tegel samt ett antal stenlyft som i ytan påminde om stolphål och gropar.

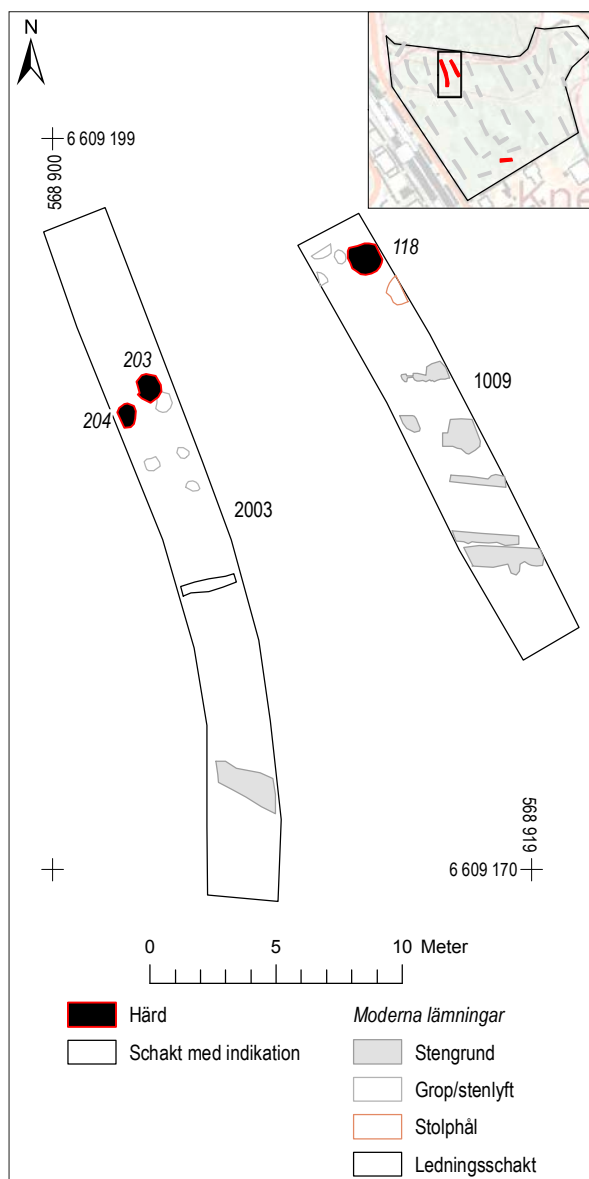
Lämningar efter den tidiga 1900-tals bebyggelsen

Förundersökningen visar på att 1900-tals bebyggelsen stört stora delar av förundersökningsområdet (figur 6). I förundersökningens nordöstra del ligger två stora uppbyggda terrasser med kallmurade kanter på vilka Upplandsbanken samt en kemtvätt låg. Troligen har anläggandet av dessa terrasser inneburit att alla spår av möjliga äldre lämningar försvunnit. Likaså har stora delar av den plana ytan söder om sluttningen i förundersökningens norra del också kraftigt markberetts.

Objekt A

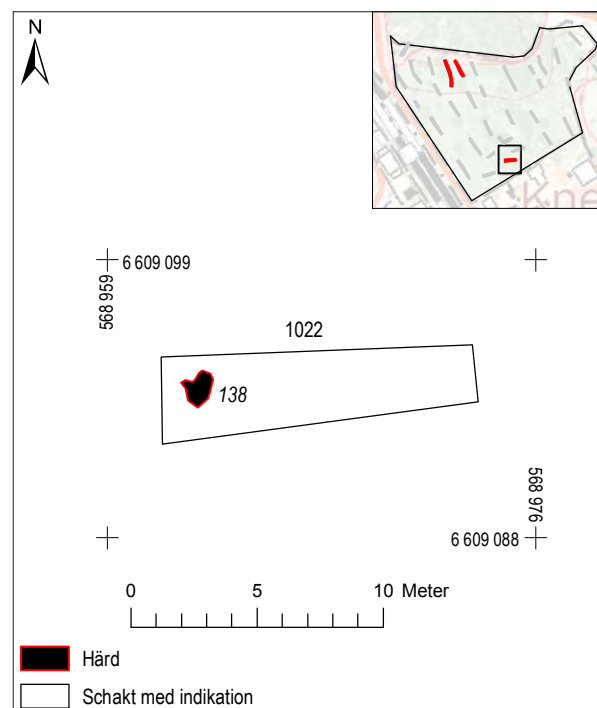
I två intill varandra liggande schakt (1009, 2003) i den norra delen av förundersökningsområdet påträffades sammanlagt tre härdar (figur 7). Härdarna ligger i en sydslutning nedanför gravfältet 132:1. Samtliga härdar grävdes ut varav två innehöll fynd av keramik. De två schakten är placerade så att de ligger sju meter ifrån varandra och det är därför möjligt att tala om ett sammanhållet arkeologiskt objekt som bedöms vara en *fornlämning* och som utgörs av en *boplats* i form av ett *härdområde*. Objektet maximala utbredning avgränsas av de intilliggande schakten i vilka inget av antikvariskt intresse påträffades.

Figur 7. Objekt A med de påträffade härdarna. Skala 1:300.

Objekt B

I ett schakt (1022) i förundersökningens södra del påträffades en härd (figur 8). Då inget av antikvariskt intresse påträffades i de omkringliggande schakten bedömdes härden vara en ensamliggande sådan. Anläggningen grävdes ut och bedömdes vara en *fornlämning* i form av en *härd*. Anläggningen är slutundersökt och borttagen

Figur 8. Den påträffade härden i schakt 1022, objekt B. Skala 1:300.

Fynd

Totalt påträffades 13 skärvor keramik från två av de påträffade härdarna inom objekt A vilka totalt vägde 100g. Keramiken från de två härdarna utgjordes av en skärva brunbeige keramik av bronsålders- eller äldre järnålderskaraktär från härd 118 samt 12 skärvor grovt magrad svartbrun keramik av A IV-typ och därmed vikingatida datering från härd 204 (figur 9 och 10).

Figur 9. En skärva brunbeige keramik av äldre järnålderskaraktär från härd 118 i objekt A. Skala 1:1.

Figur 10. Fynd av grovt magrad svartbrun keramik med vikingatida datering från härd 204 i objekt A. Skala 1:1.

Dateringar

Tre ¹⁴C-analyser utfördes på kol från de påträffade lämningarna (figur 11). Analyserna utfördes på två av härdarna (118, 203) inom objekt A samt den ensamliggande härd (138) som utgör objekt B. Gäl-

lande objekt A gav den ena analysen av härd 118 en datering till yngre bronsålder och den andra analysen av härd 203 en datering till vikingatid. Gällande analysen av härd 138 gav denna en datering till förromersk eller äldre romersk järnålder.

Prov nr.	Kx nr.	Tolkning	Träslag	Del	Egenålder	Ålder BP	Cal Sigma 2
118:1936	118	Kol från härd	Björk (Betula)	–	–	2840±30 BP	1100–910 f.Kr.
138:1751	138	Kol från härd	Björk (Betula)	–	–	2020±30 BP	110 f.Kr.–60 e.Kr.
203:2139	203	Kol från härd	Björk (Betula)	Kvist	–	1190±20 BP	770–890 e.Kr.

Figur 11. ¹⁴C-tabell.

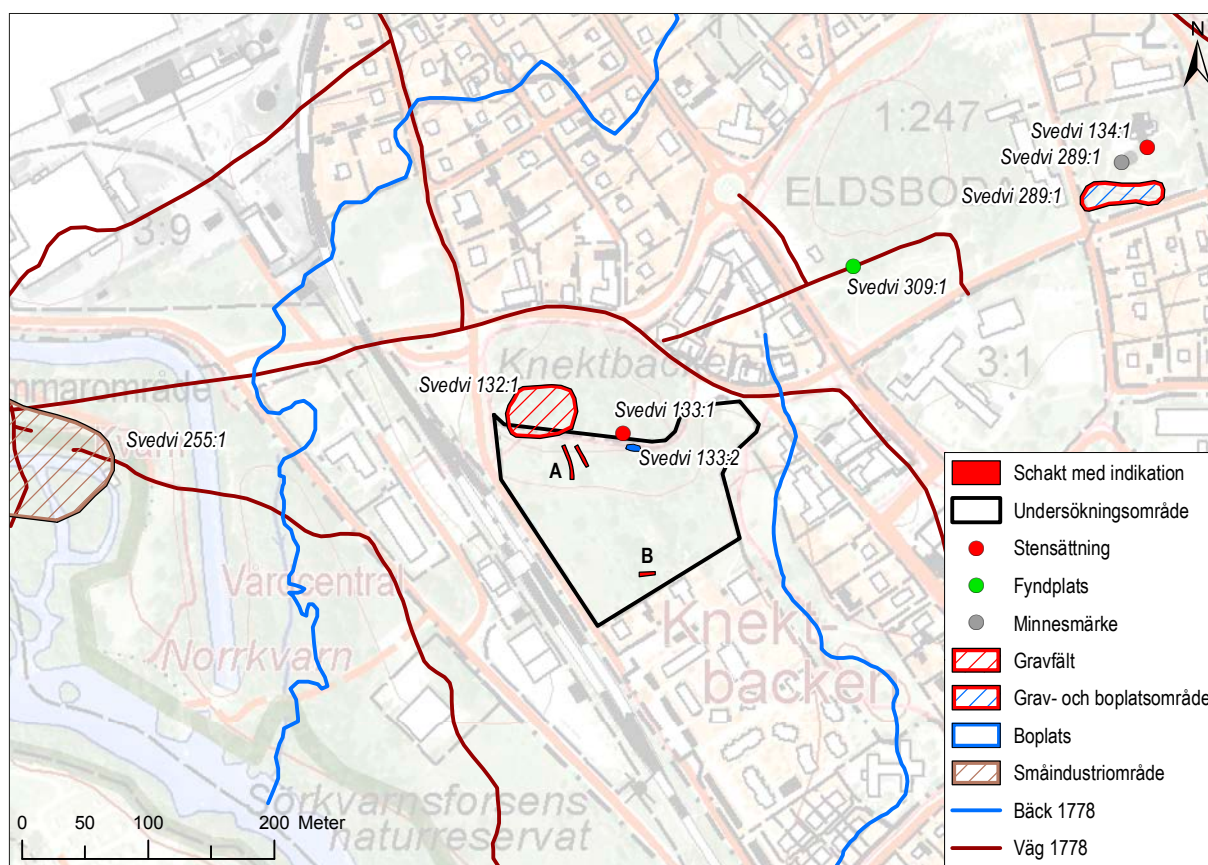
UTVÄRDERING OCH DISKUSSION

Förundersökningen visade på att det finns två nya arkeologiska objekt (A, B) inom undersökningsområdet. Av dessa utgörs objekt A av ett mindre härdområde i sluttningen direkt nedanför gravfältet 132:1. Härdområdets funktion är oklar men dess placering talar för att det rör sig om någon form av aktivitet i anslutning till gravarna så som förfäderskult, vilket stöds av dateringar som visar på en samtidighet mellan gravarna och härdarna. Dateringarna från härdarna är dock inte helt samstämmiga då en av härdarna daterats till yngre bronsålder. Vidare undersökningar skulle här kunna visa på om det rör sig om ett härdområde med lång kontinuitet eller ifall det rör sig om ett vikingatida härdområde som placerats på samma plats som en ensamliggande härd från bronsåldern. Objekt B utgörs av en ensamliggande härd från äldre järnålder vilka utgör en relativt vanlig lämning i östra Mellansverige och brukar sättas i samband med extensiv boskapsskötsel. Objekt B är slutundersökt och borttagen.

Gällande den befintliga fornlämningen 133:2 påträffades inte några nya lämningar i anslutning till denna. Det är vidare osäkert om de härdar som påträffades inom denna utgör en förlängning av de härdar som påträffades inom objekt A eller om fornlämningen bör avskrivas då endast spår av modern markberedning påträffades i de schakt som togs upp i närheten av fornlämningen.

Sammantaget ger förundersökningen en inblick i Hallstahammars järnålderslandskap där gravfältet vid Knektbacken låg på en höjd med utsikt mot de kommunikationslederna längs Kolbäckån på en kulle avgränsad av mindre biflöden till samma vattendrag (figur 12).

Beslut om vidare antikvariska åtgärder fattas av Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Figur 12. Förundersökningsområdet och arkeologiska objekt samt vektoriserade vägar och vattendrag från 1778-års karta på Fastighetskartan. Skala 1:6 000.

REFERENSER

STÅHL, HARRY, 1985. *Ortnamn i Västmanland*. Stockholm: AWE/Geber

WIKBORG, JONAS, 2000. *Hallstahammar, gravar och stensättning vid Knektbacken: antikvarisk kontroll : Västmanlands län, Svedvi socken, Knektbacken, RAÄ 132 och RAÄ 133*. Västerås: Västmanlands läns museum

Lantmäterimyndighetens arkiv

ELDSBODA NR 1, 1778

Svedvi sn, Västmanlands län.

Storskifte 1778.

Lantmätare: Johan Pihlstrand.

Akt: T57-12:2

HALLSTA NR 1-2, 1764

Svedvi sn, Västmanlands län.

Geometrisk avmätning 1764.

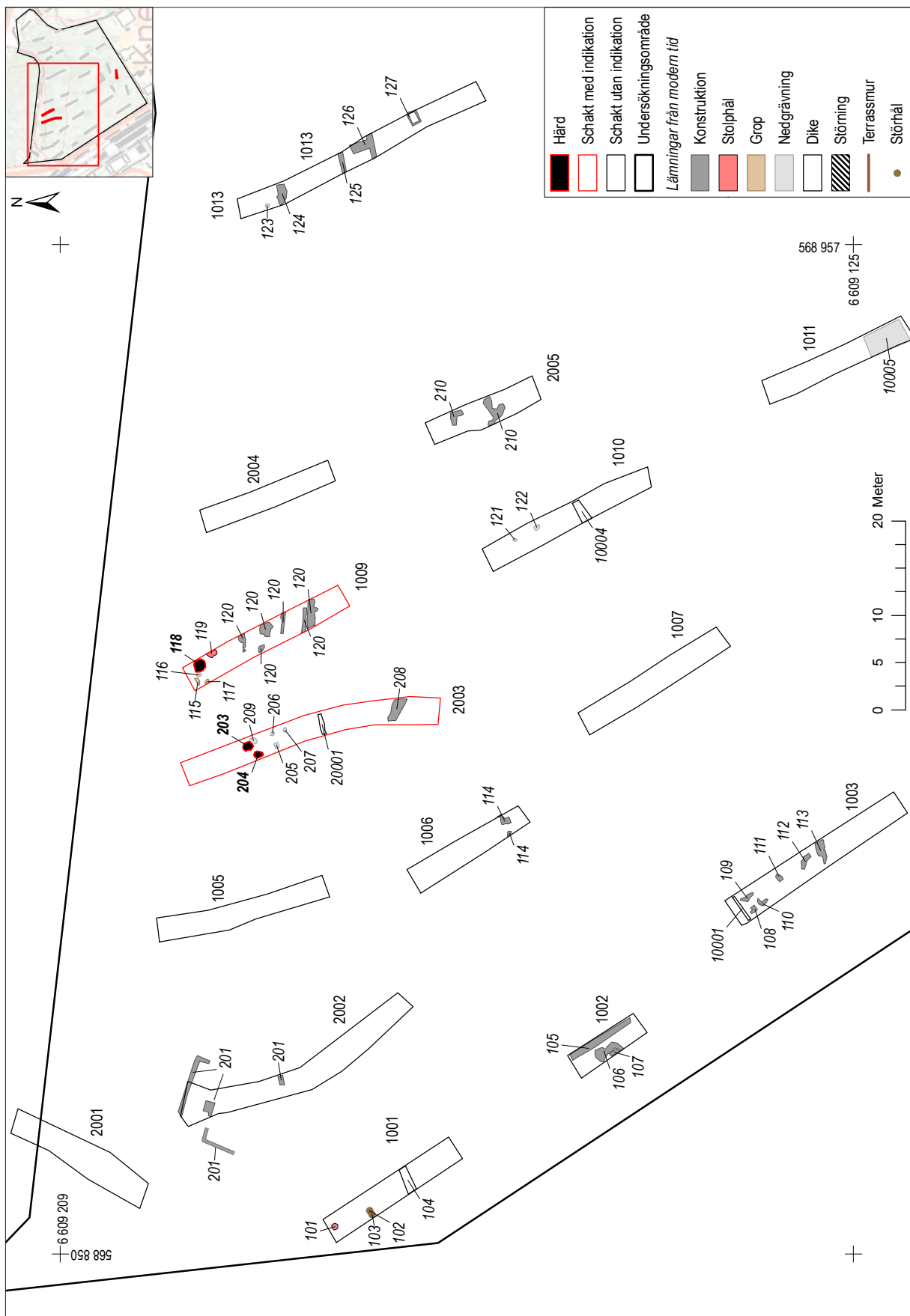
Lantmätare: Johan Pihlstrand.

Akt: T57-17:2

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

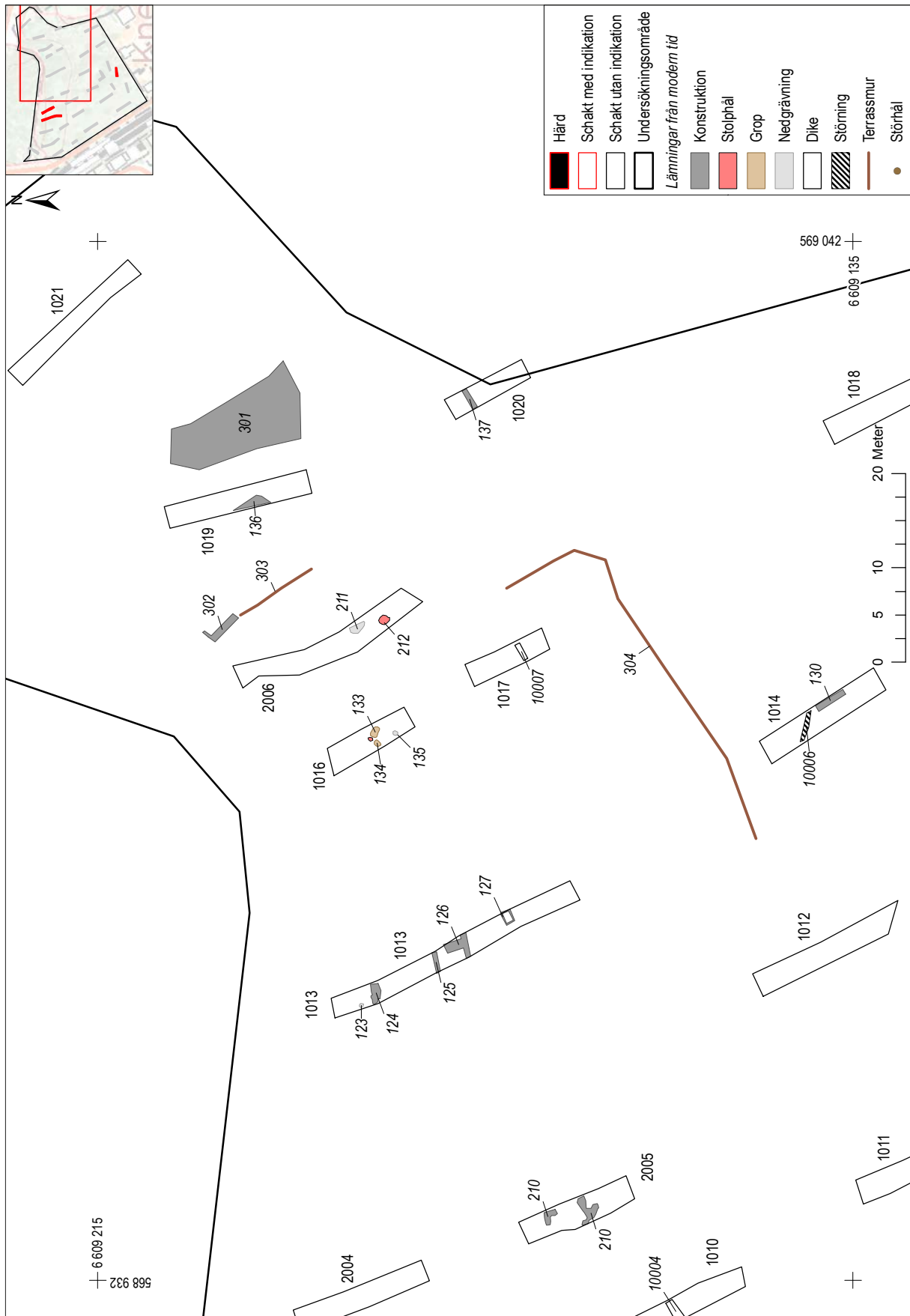
Arkeologikonsults projektnr:	2016:3008
Länsstyrelsens dnr:	431-6274-15
Uppdragsgivare:	Hallstahammars kommun
Län:	Västmanlands län
Socken och kommun:	Svedvi socken, Hallstahammars kommun
Fastighet:	Knektbacken
Typ av undersökning:	Arkeologisk förundersökning
Utförandetid, fältarbete:	2016-04-18 till 2015-04-26, 6 fältarbetsdagar
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem:	RH2000
Projektledare:	Johan Klange
Fältpersonal:	Johan Klange, Josefine Låås
Grävmaskinist:	U-Schakt
Rapportansvarig:	Johan Klange
Kvalitetssäkring:	Johan Blidmo
Arkeobotanisk analys:	Stefan Gustafsson
¹⁴ C-analys	International Chemical Analysis Inc., Miami, USA
Planer och kartor:	Medea Nyström Huuva
Layout:	Medea Nyström Huuva
Undersökningsområdets storlek:	21 600 m ²
Schaktad yta:	1 600 m ² (7,4%)
Fynd:	Fynd av förhistorisk keramik har sparats och förvaras hos Arkeologikonsult i väntan på fyndfördelning

BILAGA 1. KARTA MED SAMTLIGA SCHAKT OCH KONTEXTER

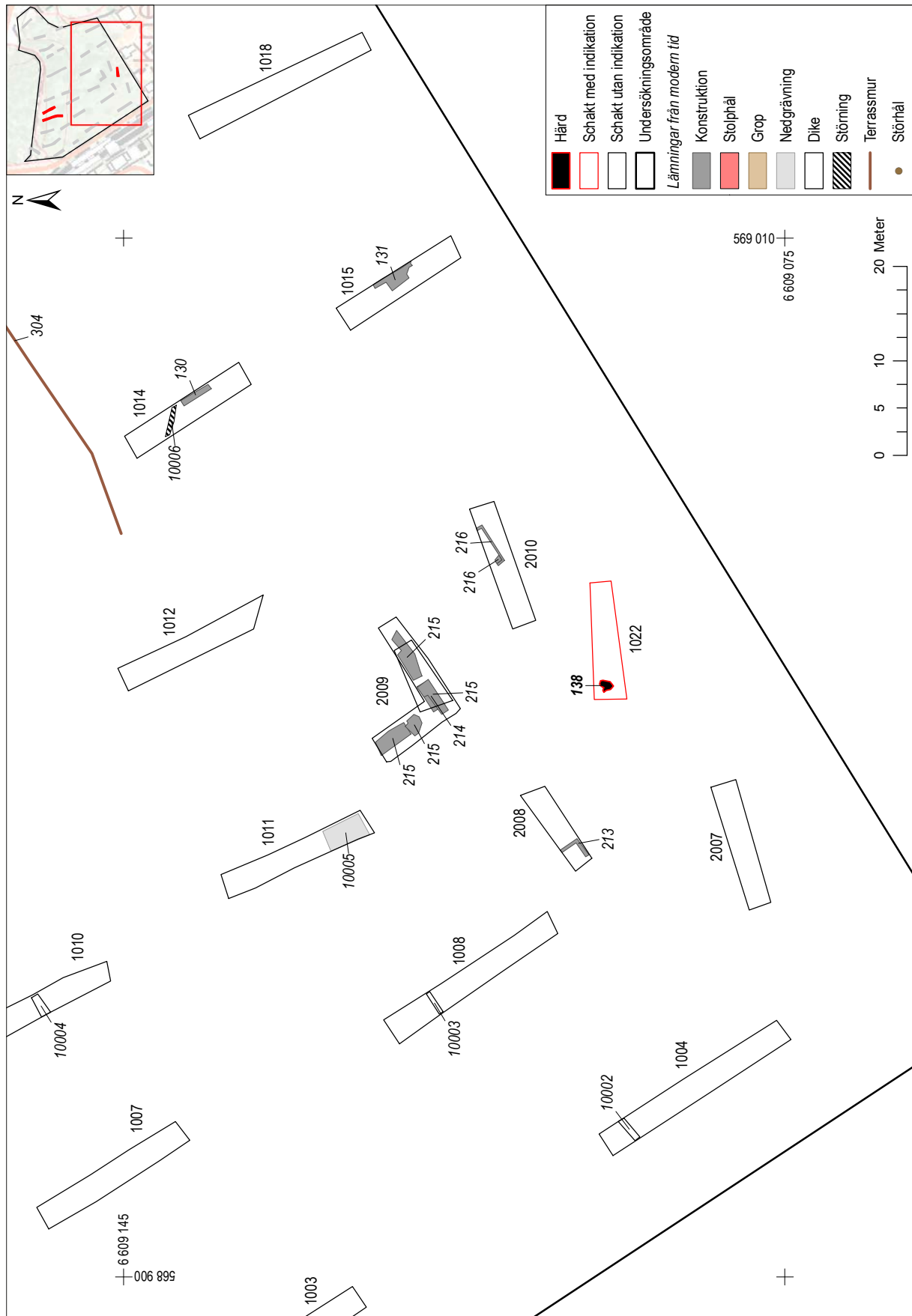
Figur 1. Nordvästra delen av undersökningsområdet. Skala 1:600.

Bilaga 1. Karta med samtliga schakt och kontexter, forts.

Figur 2. Nordöstra delen av undersökningsområdet. Skala 1:600.

Bilaga 1. Karta med samtliga schakt och kontexter, forts.

Figur 3. Södra delen av undersökningsområdet. Skala 1:600.

BILAGA 2. SCHAKTTABELL

Schaktnr	Storlek (m)	Djup (m)	Ploglager djup (m)	Undergrund	Beskrivning	Kontexter
1001	16 x 3	0,45	0,35	Brunbeige sandig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	101, 102, 103, 104
1002	8,5 x 3	0,4–0,5	0,2–0,3	Brunbeige sandig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	105, 106, 107
1003	21,5 x 3	0,2–0,4	0,25–0,3	Brunbeige sandig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	108, 109, 110, 111, 112, 113, 10001
1004	22,5 x 3	0,25–0,35	0,2–0,35	Gråbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	10002
1005	18,5 x 3	0,35–0,5	0,30	Brungul siltig sand	Schakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	-
1006	14 x 3	0,25–0,4	0,25–0,35	Gråbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	114
1007	17,5 x 3	0,3–0,35	0,30	Gråbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	-
1008	20,5 x 3	0,40	0,35	Gråbrun siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	10003
1009	18,5 x 3	0,1–0,6	0,1–0,5	Brungul siltig sand	Schakt med indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	115, 116, 117, 118, 119, 120
1010	19,5 x 3	0,4–0,5	0,3–0,4	Gråbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	121, 122, 10004
1011	17 x 3	0,25–0,4	0,2–0,3	Gråbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	10005
1012	17 x 3	0,40	0,30	Gråbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	-
1013	28,6 x 3	0,6–0,8	0,4–0,5	Beige-grå siltig sand	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	123, 124, 125, 126, 127
1014	14,5 x 3	0,4–0,85	0,3–0,35	Brunbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	130, 10006
1015	14 x 3	0,35–0,5	0,30	Brunbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	131
1016	9,5 x 3	0,4–0,5	0,35	Beige-grå siltig sand	Schakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	132, 133, 134, 135
1017	9 x 3	0,4–0,55	0,40	Beige-grå siltig sand	Schakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	10007
1018	20,5 x 3	0,4–0,55	0,3–0,4	Brunbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	-
1019	15,5 x 3	0,55–0,65	0,45	Brunbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	136
1020	9 x 3	0,25–0,5	0,2–0,3	Gråbrun siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	137
1021	17,5 x 3	0,35–0,5	0,30	Brunbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	-
1022	12,5 x 3	0,3–0,5	0,3–0,4	Gråbrun siltig lera	Schakt med indikation upptaget i Ö/V riktning.	138
2001	16 x 3	0,2–0,4	0,1–0,2	Orangegul stenig sand	Schakt utan indikation upptaget i NO/SV riktning.	-
2002	26,5 x 3	0,35–0,5	0,30	Beige-grå lerig silt	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	201
2003	28 x 3	0,5–0,7	0,40	Brungul siltig sand	Schakt med indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 20001
2004	14,5 x 3	0,4–0,6	0,40	Gulgrå siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	-
2005	12,5 x 3	0,4–0,6	0,4–0,6	Gråbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NNV/SSO riktning.	210
2006	20,5 x 3	0,4–0,5	0,25	Brungul grusig sand	Schakt utan indikation upptaget i NV/SO riktning.	211, 212
2007	13,5 x 3	0,4–0,45	0,30	Gråbrun siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i ONO/VSV riktning.	-
2008	9,5 x 3	0,4–0,5	0,25	Gråbrun siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NO/SV riktning.	213
2009	16,5 x 3	0,35–0,65	0,3–0,5	Gråbrun siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i NO/SV riktning med vinkelrät förlängning i NV/SO riktning.	214, 215
2010	13,5 x 3	0,3–0,45	0,20	Gråbeige siltig lera	Schakt utan indikation upptaget i ONO/VSV riktning.	216

BILAGA 3. KONTEXTTABELL

Kontextnr	Typ	Storlek (m)	Höjd/djup/ tjocklek (m)	Beskrivning
101	Stolphål	0,7 x 0,65	-	Runt stenskott stolphål med delvis bevarad trästolpe. Stolphålet är av modern karraktär och har med största sannolikhet tillhört en el- eller tele-stolpe.
102	Störhål	0,1 x 0,1	-	Runt störhål med bevarad trästör som hör samman med störhål 103. Störhålet härrör troligen från modern tid.
103	Störhål	0,1 x 0,1	-	Runt störhål med bevarad trästör som hör samman med störhål 102. Störhålet härrör troligen från modern tid.
104	Dike	1,05	-	Dike eller vattenledning.
105	Konstruktion – stengrund	7,5 x 0,7	-	Modern stengrund till hus. Stengrunden 106 och betongplattan 107 härrör från samma hus.
106	Konstruktion – stengrund	2,8 x 1,5	-	Modern stengrund tillhörande utbyggnad till hus. Stengrunden 105 och betongplattan 107 härrör från samma hus.
107	Konstruktion – betongplatta	1,2 x 0,4	-	Betongplatta tillhörande husgrund. Stengrunderna 106 och 105 tillhör samma hus.
108	Konstruktion – stengrund	0,8 x 0,6	-	Mycket fragmentarisk del av stengrund tillhörande modernt hus. Stengrunderna 109, 110, 111, 112 och 113 härrör från samma hus.
109	Konstruktion – stengrund	1,5 x 0,5	-	Mycket fragmentarisk del av stengrund tillhörande modernt hus. Stengrunderna 108, 110, 111, 112 och 113 härrör från samma hus.
110	Konstruktion – stengrund	0,9 x 0,3	-	Mycket fragmentarisk del av stengrund tillhörande modernt hus. Stengrunderna 108, 109, 111, 112 och 113 härrör från samma hus.
111	Konstruktion – stengrund	0,85 x 0,55	-	Mycket fragmentarisk del av stengrund tillhörande modernt hus. Stengrunderna 108, 109, 110, 112 och 113 härrör från samma hus.
112	Konstruktion – stengrund	1,6 x 0,52	-	Mycket fragmentarisk del av stengrund tillhörande modernt hus. Stengrunderna 108, 109, 110, 111 och 113 härrör från samma hus.
113	Konstruktion – stengrund	0,4 x 0,95	-	Mycket fragmentarisk del av stengrund tillhörande modernt hus. Stengrunderna 108, 109, 110, 111 och 112 härrör från samma hus.
114	Konstruktion – stengrund	2,1 x 1,05	-	Mycket fragmentarisk del av stengrund tillhörande modernt hus.
115	Grop	0,84 x 0,32	0,2	Oval grop alt. stenlyft med konkava sidor och ojämn botten. Fyllningen bestod av mörkt gråbrun sand innehållande småsten, skörbränd sten, kol, obränt trä och tegelkross. Gropen härrör troligen från modern tid. Undersökt till 50%.
116	Nedgrävning – stenlyft	0,35 x 0,35	0,07	Modernt stenlyft. Undersökt till 50%.
117	Grop	0,4 x 0,25	0,25	Rund grop alt. stenlyft med konkava sidor och ojämn botten. Fyllningen bestod av brungrå sand innehållande småsten, skörbränd sten, kol och tegelkross. Gropen härrör troligen från modern tid. Undersökt till 50%.
118	Härd	1,3 x 1,07	0,25	Rund härd med konkava sidor och rundad botten. Fyllningen bestod av svartbrun sand innehållande betydande mängder kol, sot och skärbränd sten samt fynd av lerklining och A4 gods. Undersökt till 100% och provtagen.
119	Stolphål	1,4 x 0,8	0,4	Runt stenskott stolphål med vertikala sidor och plan botten. Fyllningen bestod av mörkt gråbrun sand innehållande tegelkross och enstaka fragment av asbest. Stolphålet är av modern karraktär och har med största sannolikhet tillhört en el- eller tele-stolpe. Undersökt till 50%.
120	Konstruktion – husgrund och källare	8,25 x 3,35	-	Modern stengrund till hus med tillhörande källare med betongväggar.
121	Nedgrävning – stenlyft	0,45 x 0,35	0,05	Modernt stenlyft. Undersökt till 50%.
122	Nedgrävning – stenlyft	0,7 x 0,45	0,15	Modernt stenlyft. Undersökt till 50%.
123	Nedgrävning – stenlyft	0,45 x 0,4	0,07	Modernt stenlyft. Undersökt till 50%.
124	Konstruktion – stengrund	2,12 x 1,05	-	Modern stengrund till hus. Källarväggarna 125 och 126 härrör från samma hus.

Bilaga 3. Kontexttabell, forts.

Kontextnr	Typ	Storlek (m)	Höjd/djup/ tjocklek (m)	Beskrivning
125	Konstruktion – betongvägg	2,2 x 0,5	-	Betongvägg i källare till modernt hus. Stengrunden 124 samt källarväggen 126 härrör från samma hus.
126	Konstruktion – betongvägg samt trappa	2,65 x 0,5	-	Betongvägg samt tillhörande trappa i källare till modernt hus. Stengrunden 124 samt källarväggen 125 härrör från samma hus.
127	Konstruktion – betongfundament	1,45 x 1,1	-	Betongfundament som troligen tillhört någon form av modern pumpstation.
130	Konstruktion – stengrund	3,25 x 0,7	-	Modern stengrund till hus.
131	Konstruktion – stengrund	4,7 x 1,4	-	Modern stengrund till hus.
132	Stolphål	0,55 x 0,38	0,13	Runt stolphål med vertikala sidor och plan botten. Fyllningen bestod av gråbrun sandig silt innehållande små mängder tegel. Stolphålet härrör troligen från modern tid. Undersökt till 50%.
133	Nedgrävning – stenlyft	1,2 x 0,7	0,2	Modernt stenlyft. Undersökt till 50%.
134	Grop	0,75 x 0,55	0,1	Modern avfallsgrop innehållande betydande mängder porslin och flaskglas. Undersökt till 50%.
135	Nedgrävning – stenlyft	0,55 x 0,45	0,07	Modernt stenlyft. Undersökt till 50%.
136	Konstruktion – stengrund	2,35 x 1,5	-	Modern stengrund till hus.
137	Konstruktion – terrassmur	2,25 x 0,6	-	Modern terrassmur i sten.
138	Härd	1,4 x 0,95	0,05	Oregelbunden närmast oval härd med jämnt sluttande sidor och rundad botten. Fyllningen bestod av mörkt gråbrun siltig lera innehållande betydande mängder kol och skörbränd sten. Undersökt till 50% och provtagen.
201	Konstruktion – stengrund	6,7 x 0,4	-	Modern stengrund till hus.
203	Härd	1,12 x 0,94	0,18	Oval härd med konkava sidor och rundad botten. Fyllningen bestod av svartbrun sand innehållande betydande mängder kol, sot och skörbränd sten. Undersökt till 100% och provtagen.
204	Härd	-	0,2	Rund härd med konkava sidor och rundad botten. Fyllningen bestod av svartbrun sand innehållande betydande mängder kol, sot och skärbränd sten samt fynd A4 gods. Undersökt till 100% och provtagen.
205	Nedgrävning – stenlyft	0,56 x 0,49	0,18	Modernt stenlyft. Undersökt till 50%.
206	Nedgrävning – stenlyft	0,45 x 0,4	0,05	Modernt stenlyft. Undersökt till 50%.
207	Nedgrävning – stenlyft	0,55 x 0,37	0,08	Modernt stenlyft. Undersökt till 50%.
208	Konstruktion – stengrund	2,65 x 1,1	-	Modern stengrund till hus.
209	Nedgrävning – stenlyft	0,85 x 0,7	0,2	Modernt stenlyft. Undersökt till 50%.
210	Konstruktion – stengrund	3,1 x 2	-	Mycket fragmentarisk del av stengrund tillhörande modernt hus.
211	Nedgrävning – stenlyft	1,75 x 0,8	0,15	Modernt stenlyft. Undersökt till 50%.
212	Stolphål	1,05 x 0,9	0,3	Runt stolphål med vertikala sidor och plan botten. Fyllningen bestod av gråbrun sandig silt innehållande kol och småsten. Undersökt till 50% och provtaget.

Bilaga 3. Kontexttabell, forts.

Kontextnr	Typ	Storlek (m)	Höjd/djup/ tjocklek (m)	Beskrivning
213	Konstruktion – betongvägg	2,2 x 0,35	-	Modern husvägg i betong.
214	Konstruktion – stengrund	9,9 x 1,45	-	Modern stengrund till hus. Stengrunden 215 härrör från samma hus.
215	Konstruktion – stengrund	5,55 x 1,6	-	Modern stengrund till hus. Stengrunden 215 härrör från samma hus.
216	Konstruktion – tegelvägg	4,45 x 0,2	-	Modern husvägg i tegel.
301	Asfalterad yta	15,3 x 5,55	-	Asfalterad yta
302	Konstruktion – stengrund	3,5 x 0,75	-	Modern stengrund till hus.
303	Konstruktion – terrassmur	9,6 x 0,4	-	Modern terrassmur i sten.
304	Konstruktion – terrassmur	36,5 x 0,4	-	Modern terrassmur i sten.
10001	Ledningsschakt	-	-	Ledningsschakt för elledning
10002	Ledningsschakt	-	-	Ledningsschakt för elledning
10003	Ledningsschakt	-	-	Ledningsschakt för elledning
10004	Ledningsschakt	-	-	Ledningsschakt för vattenledning
10005	Nedgrävning	-	-	Urschaktad yta
10006	Ledningsschakt	-	-	Ledningsschakt för elledning
10007	Ledningsschakt	-	-	Ledningsschakt för elledning
20001	Ledningsschakt	-	-	Ledningsschakt för elledning

BILAGA 4. FYNDTABELL

Nr	Kontextnr	Material	Typ	Antal skärvor	Beskrivning	Vikt (g)	Godstjocklek (mm)
118:1938:1	118	Keramik	Kärl	1	Brunbeige förhistorisk keramik med 1–2 mm stora magringskorn	17,9	2,55
204:2140:1	204	Keramik	Kärl	12	Svarbrunt A IV-gods med 1,5–2,5 mm stora magringskorn	80,3	7,5

BILAGA 5. ARKEOBOTANISK RAPPORT

STEFAN GUSTAFSSON - ARKEOLOGIKONSULT

Inledning

Den arkeobotaniska analysen omfattar 2 jordprover. Dessa tog i samband med en förundersökning vid Knektbacken i Hallstahammar, Svedvi socken, Hallstahammar kommun.

Frageställningarna bakom analysen riktades mot den ursprungliga markanvändningen, anläggningarnas funktion och plocka fram daterbart material.

Metod

Provernas storlek varierade mellan 0.6 och 1.6 liter jord. Proverna floterades och det material som flöt

fångades upp i ett såll med en maskstorlek av 0.2 mm. Bottensatsen dekanterades i samma typ av såll för att slutligen våtsiktas i sållstapel med 0.2–5 mm maskvidd. Det preparerade materialet undersöktes under mikroskop med en förstoring av 4–100 gånger.

Resultat

Proverna innehöll endast träkol, inga andra växtmakrofossil påträffades i proverna. Mängden kol i proverna räcker till en ¹⁴C-analys (tabell 1). Analysresultatet ger med andra ord ingen vägledning vad gäller markanvändning och funktion men erhåller material för datering.

Pnr	Typ	Prov taget i typ av lager/anläggning	Växter	Kol	Rötter	Anm.	Lämpligt för datering (vedarter)
118:1936	PM	Härd		+		Tomt	Kol (björk, tall)
212:1847	PM	Stolphål		+		Tomt	Recent, del av stolpe (tall)
138:1751	PM	Härd		+		Tomt	Kol (björk)
203:2139	PM	Härd		+		Tomt	Kol (asp, björk, tall)
204:2138	PM	Härd		+		Tomt	Kol (björk, rönn, tall)

Tabell 1. Innehållet i respektive analyserat prov.

BILAGA 6. ¹⁴C-ANALYS

INTERNATIONAL CHEMICAL ANALYSIS INC.

ICA ID	Submitter ID	Material Type	Pretreatment	Conventional Age	Calibrated Age
16C/0740	118	Charcoal	AAA	2840 +/- 30 BP	Cal 1100 - 910 BC
16C/0741	138	Charcoal	AAA	2020 +/- 30 BP	Cal 110 BC - 60 AD
16C/0742	203	Charcoal	AAA	1190 +/- 20 BP	Cal 770 - 890 AD

- Calibrated ages are attained using INTCAL13: **IntCal13 and Marine13 Radiocarbon Age Calibration Curves 0–50,000 Years cal BP**. *Paula J Reimer, Edouard Bard, Alex Bayliss, J Warren Beck, Paul G Blackwell, Christopher Bronk Ramsey, Caitlin E Buck, Hai Cheng, R Lawrence Edwards, Michael Friedrich, Pieter M Grootes, Thomas P Guilderson, Hafliði Haflidason, Irka Hajdas, Christine Hatté, Timothy J Heaton, Dirk L Hoffmann, Alan G Hogg, Konrad A Hughen, K Felix Kaiser, Bernd Kromer, Sturt W Manning, Mu Niu, Ron W Reimer, David A Richards, E Marian Scott, John R Southon, Richard A Staff, Christian S M Turney, Johannes van der Plicht. Radiocarbon 55(4), Pages 1869-1887.*
- Unless otherwise stated, 2 sigma calibration (95% probability) is used.
- Conventional ages are given in BP (BP=Before Present, 1950 AD), and have been corrected for fractionation using the delta C13.

Figur 1. Det undersökta området med de arkeologiska objekten och ¹⁴C-prover. Skala 1:1 500.

Rapporter från Arkeologikonsult 2016:3008